

ƏHMƏD HAQSEVƏRİ

YAXŞI TANIYIN

Əhməd Haqsevər (Əliyev Əhmədağa Nəcəf oğlu) ...İstəyirəm ki, bu şairi sizə daha yaxşı tanıdım. Əslində, belə bir tanımağa ehtiyac duymadım, çünki onun şeirləri "Azərbaycan", "Ulduz" və digər jurnallarda vaxtaşırı dərc olunur, indiyə kimi onun dörd şeirlər kitabı da çap edilib, Yazıçılar Birliyinin də üzvüdür. Əhməd Haqsevər çoxcəhətli yaradıcılıq malikidir və bir şairin təkə lirlik şeirlər yazmaq kifayətlənməyib digər poetik janrlarda da qələm çalması ilk baxışda təəccüb doğurur, amma nə yazırsa-yazsın, şeir üçün ölçülü-biçili normativlərdən kənara çıxmır. Bu yaxınlarda onun "Mənim təzadlı dünyam" adlı şeirlər kitabı ("İmza" nəşrlər evi) çapdan çıxıb və bu kitab bir şairi tanımaq və onun özünəməxsusluğunu təyin etmək üçün fürsət verir.

Əhməd Haqsevər kitaba yazdığı ön sözdə özünü belə tanıdır: "Şeirlərimi əruz və heca vəznində yazmaq şairin sərbəst növündən də istifadə edirəm. Yaradıcılığımda bir neçə yeniliyə də imza atmışam. Xalq şairi Rəsul Rzanın fransız ədəbiyyatından Azərbaycan poeziyasına gətirdiyi modern şeir üslubunda yazdığı "Rənglər" silsiləsi formasında mən də şeirlər yazmış, hətta bu şeir növünü inkişaf etdirib məsnəvi olmaqla heca şeirinə də çevirmişəm. Poeziyada ən çətin janr sayılan sonetin müxtəlif növlərində doğru-düzgün yazmaq iki növünü də yaratmışam-qafmiyəbənd və qayıdan sonet. İkimli sonet və akrostix sonet idə Azərbaycan ədəbiyyatında ilk dəfə olaraq mən yazmışam". Əlbəttə, şəxsən mən bir şairin "mən, mən yaratmışam" sözlərinə heç də yaxşı baxmıram. Amma Əhməd Haqsevərin şeirlərində belə yeniliklərə rast gəldim. Əsas məsələ, heç də nəse yenilik yaratmaq deyil, şeirin özüdür-o şeirdə ifadə olunan və səni həyəcanlandıran, duyğulandıran poetik nəfəsdir.

Təxminən 450 səhifədən artıq bu şeirlər kitabında o poetik nəfəsi hiss etdim. Təbii ki, mən Əhməd Haqsevərin o kitabdakı bütün şeirləri barədə, lap elə mövzularına görə qruplaşdırısam belə yenə sözümlü tam deyə bilməyəcəyəm. Amma kitabda elə şeirlər var ki, o şeirlər Əhməd Haqsevərin səsdən sözə, sözdən şeirə keçdiyinin və nəticədə ŞEİR yarandığının şahidi olursan. Əhməd Haqsevər şeirin axışı olan bədii təsvir vasitələrinə tez-tez müraciət edir, təbii ki, təşbihlər, metaforalar şeirin bədii gözəlliyini təmin edərsə, əsl şeir yaranır. Məsələn, mən onun "Gənclik", "Məhəbbət", "Ata evi", "Ana", "Kitab", "Nəsihət" şeirlərində nə qədər istəsen təşbih, metafora və digər bədii təsvir vasitələrinin sıralanmasını görürsən, bəzilərinə bəyənersən, bəzilərinə yox. Nədir məhəbbət?

*Mənzil isindirən alov, hərərət,
Ömür yollarna boylanan məşəl.
Səmaya yüksələn ömrün qanadı.
Könüldən könülə düşən işıq, nur.
Ləkə götürməyən dumduru büllür.
Ürəkdən yüksələn ümid bayrağı.*

Əlbəttə, hər bir maddi əşya və ya mücərrəd məfhum haqqında belə təşbihlər düzümü yaratmaq olar. Necə ki, böyük şairimiz Rəsul Rza "Rəncilər"də yaratmışdı. Ə.Haqsevər də bu ənənəni davam etdirir.

Mən Əhməd Haqsevəri təbiəti duyan, onunla öz dilində danışmağı bacaran bir şair kimi də tanımaq istəyirəm. Açığını deyim: Yurdumuzun Cənub bölgəsinin təbiət gözəllikləri Əhməd Haqsevərin şeirlərində söz rəssamlığı ilə çəkilir. Bircə "Lənkəran" şeirini oxusanız kifayətdir.

Əhməd Haqsevəri mən fikir poeziyasına meyl edən bir şairi kimi səciyyələndirə bilərəm. Onun heç bir şeiri fikirsiz deyil, yəni o şeirin mənasında şair müəyyən bir fikir söyləyir və çalışır ki, o fikir təzə olsun, süni və quraşdırma olmasın. Həm də bu fikir bədiiiliklə süslənsin. Şeirdə ifadə olunan fikir gərək öz bədii libasını geyinsin.

Amma əsas qüvvə FİKİRDİR!Dahi V.Q.Belinski yazırdı ki: "Şeirin poetik olması üçün nəinki təkə rəvanlıq və ahəngdarlıq azdır,hətta hiss özü də təkdikdə hələ kifayət eləməz: burada fikir lazımdır k, hər cür poeziyanın da elə əsl məzmununu təşkil edən budur" .

*Körpə qızım,
hələ yağın il də deyil.
vur-tut cəmi doqquz aydır.
Bu dünyada istədiyin
Ana südü, şirinçaydır.
Bilirsənmi həyat nəir?-
Həyat, qızım,
hər gülənlə gülmək deyil,
bu qucaqdan o qucağa getmək deyil.
həyat -suyu dadlı, şirin
bir bulaqdır, içməlisən.*

Əhməd Haqsevər öncə söylədi ki, Azərbaycan şairin bütün vəznlərində qələmi işləkdir. Mən onun əruzunu çox gözəl bildiyinə, hətta bir neçə qəzəlcilərə müəllimlik etdiyini də bilirəm. Lənkəran ədəbi mühitinin yetirməsi olduğu üçün əruzda hamıdan çox sevgi bəsləyib.

*Hər gün açılan gündüzə bir dandı məhəbbət,
Ən ülvü, təmiz, dumduru vicdandı məhəbbət.
Xoş günlərə yol getməkdir, xoşdu məramı,
Sevda daşıyan karvana sarvandı məhəbbət.
Rəm etdiyi insanları xoşbəxt edər ancaq,
Ən incə, nəcib hissələrə sultandı məhəbbət.
Hər dərdi ürəkdən çıxarıb tərtəmiz eylər,
Başdan ayağa qaydadı, səhmandı məhəbbət.
Olmuş belə ki, Haqsevərin qəlbinə sakin,
Getməz o daha, söyləmə mehmandı məhəbbət.*

Bu, XXI əsrin qəzəlidir!

Amma mənim ən çox bəyəndiyim şeirləri Əhməd Haqsevər hecaav yazıb. Və onun hecalı şeirlərində fikirlə hissini, ağılla ürəyini vəhdətini görürsən. Baxın:

*Bu dünya oyun meydanı,
Bütün gələnlər, içində.
Görən varmı uduzanı
Sərvət bölənlər içində?
Məhv edir insan insanı,
Bax, pisi, yaxşını tanı;
Təmiz qeyrəti, vicdanı
Ax, budur sözümlün canı,
Axır ədalətin qanı
Oyunun hakimi havnı?
Gülür gülənlər içində..*

Əhməd Haqsevər klassik poeziyaya nə qədər bağlı olan bir şair kimi iqqəti cəlb edərsə, amma müasir həyatla, bu gerçək dünyanın problemləri ilə bağlı olan şairdir. Bizim bu əsrin ab-havası, ictimai-siyasi iqlimi, mənəviyyat aləmi, qarşılaşdığımız müxtəlif hadisə və olaylar onun şeirlərində də öz əksini tapır.

Əhməd Haqsevəri bir sonet ustası kimi də səciyyələndirmək olar. Doğrudavın da da, o, sonet yaradıcılığında nəse təzəliklər etməyə can atır. Amma məsləhət görürdüm ki, o, bəzən bu "modern" sonet yazmağa o qədər də meyl etməsin. Sonetin qədimliyini qorusun.

Əlbəttə, bir kiçik yazıda mən Əhməd Haqsevərin şeir yaradıcılığı haqqında geniş söz açə bilmədim. Qalsın sonraya. Amma sözümlü Əhməd Haqsevərin ən gözəl şeirlərindən birini təqdim etməklə bitirmək istəyirəm. O ŞAİR-DİR deyirəm.

*De, səni burda kim əkib
Şəkilsənmi, rəssam çəkib?**
Başını aşağı dikib
Ayağına baxan söyüd?
İzin ver gəlim yaxına,
Şerik olum qəlb dağına.
Öz öyündən aşağıya
Şalələtək axan söyüd.
Söylə, nədir ağrın-acın,
Tökülüb torpağa saçın?
Varmı bir qardaşın, bacın,
A qəlbini yaxan söyüd?